

شماره: مب/ ۱۳۳۰

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۲۰

«بسمه تعالی»

جهت اطلاع کلیه مدیران عامل بانکهای تجاری و تخصصی ارسال گردید

پیرو بخشنامه شماره مب/ ۳۷۳ مورخه ۱۳۸۰/۴/۱۸ و با توجه به ضرورت کنترل حسابهای فی مابین بانک مرکزی و بانکهای عامل در ارتباط با پرداخت وجه تامین شده از محل حساب پوششی نزد بانک سپه شعبه لندن، بدینوسیله دستورالعمل مربوط به اعطاء تسهیلات از محل حساب ذخیره ارزی براساس آخرین تغییرات و اصلاحات اعمال شده منطبق با ضرورت تبیین شده در فوق، جهت اجراء در آن بانک ارسال می گردد. خواهشمند است مقرر فرمایند، ضمن توجه به تغییرات اعمال شده در دستورالعمل پیوست، مفاد آن را جایگزین دستورالعمل قبلی نمایند.

اص

مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری

اداره مطالعات و مقررات بانکی

محمود مرتضوی

بهرام فیض زرین قلم

۳۸۱۶

۱۶۱۵-۱۶

بسمه تعالی

دستورالعمل حسابداری مربوط به اعطای تسهیلات ارزی از محل حساب ذخیره ارزی
موضوع بخشنامه شماره ۶۰/۱۲۰۷ مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۲۵ اداره سیاستها و مقررات ارزی

فهرست

الف- مرحله انعقاد قرارداد بانک با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور:

ب- تسهیلات اعطایی به ارز به خریداران کالاها و خدمات ایران در خارج از کشور:

ب-۱) مرحله انعقاد قرارداد بانک با خریدار خارجی:

ب-۲) مرحله اعطای تسهیلات ارزی به خریدار خارجی:

ب-۲-۱) مرحله اعطای تسهیلات ارزی کوتاه مدت (کمتر از یکسال):

ب-۲-۲) مرحله اعطای تسهیلات ارزی میان مدت (حداکثر ۳ سال):

ب-۳) مرحله وصول اقساط از خریدار خارجی و انتقال آن به حساب ذخیره ارزی:

ب-۴) مرحله دریافت کارمزد دیرکرد اقساط معوق و انتقال ۵۰٪ آن به حساب ذخیره ارزی:

ب-۵) مرحله انتقال بدهی معوق خریدار خارجی به حساب مطالبات معوق تسهیلات به ارز:

ج- تسهیلات اعطایی به ارز به واردکنندگان کالا و خدمات:

ج-۱) مرحله انعقاد قرارداد:

ج-۲) مرحله اعطای تسهیلات ارزی:

ج-۲-۱) مرحله اعطای تسهیلات ارزی کوتاه مدت (کمتر از یکسال):

ج-۲-۲) مرحله اعطای تسهیلات ارزی میان مدت (حداکثر ۳ سال):

ج-۳) مرحله بازپرداخت تسهیلات (Repayment period):

ج-۴) مرحله دریافت کارمزد دیرکرد در صورت تاخیر در پرداخت اقساط:

ج-۵) مرحله انتقال بدهی معوق مشتریان به حساب مطالبات معوق تسهیلات به ارز:

فهرست

د - تفکیک تسهیلات اعطایی به عقود اسلامی در حسابهای معین:

ه - ثبت وثایق و تضمینات در حسابهای انتظامی مربوطه:

و - ابلاغ سرفصل های جدید توسط اداره اطلاعات بانکی:

بسمه تعالی

دستورالعمل حسابداری مربوط به اعطای تسهیلات ارزی از محل حساب ذخیره ارزی
موضوع بخشنامه شماره ۶۰/۱۲۰۷ مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۲۵ اداره سیاستها و مقررات ارزی

الف- مرحله انعقاد قرارداد بانک با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور:

بد: تعهدات سازمان مدیریت و برنامه ریزی بابت تسهیلات از محل حساب ذخیره ارزی

بس: تعهدات بانک بابت قرارداد منعقد با سازمان مدیریت و برنامه ریزی

در صورت عدم انعقاد قرارداد متقابل با مشتری ظرف مهلت سه ماهه بایستی هر ششماه یکبار به نسبت مانده تعهد شده استفاده نشده قرارداد هزینه تعهدی معادل — درصد در سال محاسبه و ضمن صدور دستور پرداخت به حساب ذخیره ارزی سند حسابداری ذیل صادر گردد:

بد: حساب کارمزد پرداختی

بس: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد شعب خارج (جهت واریز به حساب ذخیره ارزی)

ب- تسهیلات اعطایی به ارزی خریداران کالاها و خدمات ایران در خارج از کشور (Buyers Credit)

ب-۱) مرحله انعقاد قرارداد بانک با خریدار خارجی:

بد: تعهدات بانک بابت قرارداد منعقد با سازمان مدیریت و برنامه ریزی

بس: تعهدات سازمان مدیریت و برنامه ریزی بابت تسهیلات از محل حساب ذخیره ارزی

بد: تعهدات بانک بابت قراردادهای منعقد با مشتریان

بس: تعهدات مشتریان بابت قراردادهای منعقد

بعد از انقضای مدت ۳ ماه از تاریخ انعقاد قرارداد، در صورت عدم استفاده خریدار از تسهیلات مورد نظر به نسبت مانده تعهد شده استفاده نشده (امضای قرارداد توسط مشتری تعهد محسوب میشود) هزینه تعهد بمیزان — درصد در سال و هر ششماه یکبار محاسبه و از خریدار خارجی وصول خواهد شد. با دریافت اعلامیه بستانکار کارگزار سند حسابداری زیر صادر می گردد:

بد: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج یا بانکهای خارجی)

بس: حساب کارمزد تعهد دریافتی از محل تسهیلات اعطایی به ارز

ب-۲) مرحله اعطای تسهیلات ارزی به خریدار خارجی:

ب-۲-۱) مرحله اعطای تسهیلات ارزی کوتاه مدت (کمتر از یکسال):

در این مرحله ضمن احتساب سود و تعیین میزان اقساط و صدور دستور پرداخت جهت واریز مبلغ تسهیلات

درخواستی به حساب کارگزار خریدار خارجی اسناد حسابداری زیر صادر می شود:

بد: حساب تسهیلات اعطائی کوتاه مدت به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان اصل + سود کل دوره)

بس: حساب تسهیلات دریافتی از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان اصل مبلغ تسهیلات)

بس: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز (بمیزان ۴/۵٪ سهم سود بانک)

بس: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز (بمیزان ۳٪ سهم سود سالهای آتی دولت)

بد: تعهدات مشتریان بابت قراردادهای منعقد (بمیزان اصل مبلغ تسهیلات)

بس: تعهدات بانک بابت قراردادهای منعقد با مشتریان (بمیزان اصل مبلغ تسهیلات)

ب-۲-۲) مرحله اعطای تسهیلات ارزی میان مدت (حداکثر ۳ سال):

در این مرحله طی دوره استفاده از تسهیلات "Disbursement" (حداکثر ۳ سال) با صدور هر دستور

پرداخت جهت واریز مبلغ تسهیلات درخواستی به حساب خریدار خارجی اسناد حسابداری زیر صادر خواهد شد:

بد: حساب تسهیلات اعطائی میان مدت از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان مبلغ دستور پرداخت)

بس: حساب تسهیلات دریافتی از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان مبلغ دستور پرداخت)

بد: تعهدات مشتریان بابت قراردادهای منعقد (بمیزان اصل مبلغ تسهیلات)

بس: تعهدات بانک بابت قراردادهای منعقد با مشتریان (بمیزان اصل مبلغ تسهیلات)

بعد از اتمام دوره استفاده از تسهیلات و شروع دوره بازپرداخت "Repayment Period" ضمن احتساب

سود دوره استفاده و دوره بازپرداخت و همچنین تعیین تعداد، میزان و سررسید اقساط و ابلاغ آن به تسهیلات

گیرنده، سند حسابداری زیر صادر می شود:

بد: حساب تسهیلات اعطائی میان مدت از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان سود دوره استفاده و بازپرداخت)

بس: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان ۴/۵٪ سهم سود

بانک)

بس: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان ۳٪ سهم سود دولت)

ب-۳) مرحله وصول اقساط از خریدار خارجی و انتقال آن به حساب ذخیره ارزی:

با دریافت اعلامیه بستانکار کارگزار، مربوط به وصول وجه اقساط، ضمن صدور دستور پرداخت عهده بانک مرکزی نزد بانک سپه شعبه لندن اسناد حسابداری زیر صادر خواهد شد.

بد: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج یا بانکهای خارجی)

بس: حساب تسهیلات اعطائی کوتاه مدت یا میان مدت به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (حسب مورد)

بد: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان ۴/۵٪ سهم سود بانک مربوط به قسط دریافتی)

بس: حساب سود دریافتی (به ارز) بابت تسهیلات اعطائی به ارز از محل حساب ذخیره ارزی

بد: سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان ۳٪ سهم سود دولت مربوط به قسط دریافتی)

بد: حساب تسهیلات دریافتی بانک از محل حساب ذخیره ارزی از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان اصل قسط)

بس: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج یا بانکهای خارجی) جهت واریز به حساب ذخیره ارزی (بابت اصل + ۳٪ سهم سود دولت)

ب-۴) مرحله دریافت کارمزد دیرکرد اقساط معوق و انتقال ۵۰٪ آن به حساب ذخیره ارزی:

با دریافت اعلامیه بستانکار کارگزار ضمن صدور دستور پرداخت عهده بانک مرکزی نزد بانک سپه شعبه لندن، اسناد حسابداری زیر صادر می شود:

بد: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج یا بانکهای خارجی)

بس: حساب وجه التزام دریافتی به ارز از محل تسهیلات اعطائی به ارز (بابت کارمزد دیرکرد سهم بانک بمیزان ۵۰٪ کارمزد دریافتی)

بس: حساب بستانکاران موقت به ارز (بابت کارمزد دیرکرد سهم دولت بمیزان ۵۰٪ کارمزد دریافتی)

هنگام انتقال ۵۰٪ کارمزد دیرکرد سهم دولت:

بد: حساب بستانکاران موقت به ارز (۵۰٪ کارمزد دیرکرد سهم دولت)

بس: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج یا بانکهای خارجی) جهت واریز به حساب ذخیره ارزی

ب-۵) مرحله انتقال بدهی معوق خریدار خارجی به حساب مطالبات معوق تسهیلات به ارز (در صورت عدم پرداخت بموقع از طرف متقاضی):

در صورت عدم وصول اقساط و عدم حصول نتیجه از پیگیریهای اولیه جهت وصول طلب، اسناد حسابداری ذیل صادر و همزمان اقدامات حقوقی معمول خواهد شد:

بد: حساب مطالبات معوق تسهیلات اعطائی به ارز از محل حساب ذخیره ارزی

بس: حساب تسهیلات اعطائی کوتاه مدت یا میان مدت به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (حسب مورد)

بد: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (۴/۵٪ سهم سود بانک + ۳٪ سهم سود دولت) به تفکیک در دفاتر معین.

بس: حساب سود معوق تسهیلات اعطائی به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (۴/۵٪ سهم سود بانک + ۳٪ سهم سود دولت) به تفکیک در دفاتر معین.

ج- تسهیلات اعطائی به ارز به واردکنندگان کالا و خدمات

ج-۱) مرحله انعقاد قرارداد:

بد: تعهدات بانک بابت قرارداد منعقد با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی.

بس: تعهدات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی بابت تسهیلات از محل حساب ذخیره ارزی.

بد: تعهدات بانک بابت قراردادهای منعقد با مشتریان

بس: تعهدات مشتریان بابت قراردادهای منعقد

بعد از گذشت ۳ ماه از تاریخ انعقاد قرارداد با دریافت اطلاعات لازم از شعبه نسبت به مانده تعهد شده

استفاده نشده، (امضای قرارداد توسط مشتری تعهد محسوب میشود) تسهیلات هزینه تعهد به میزان — درصد در سال هر ششماه یکبار محاسبه و سند حسابداری ذیل صادر خواهد شد:

بد: حساب ارزی مشتری

بس: کارمزد تعهد دریافتی بابت تسهیلات اعطائی از محل حساب ذخیره ارزی

ج-۲) مرحله اعطای تسهیلات ارزی:

ج-۲-۱) مرحله اعطای تسهیلات ارزی کوتاه مدت (کمتر از یکسال):

در این مرحله با دریافت هر سری اسناد حمل اعتبارات اسنادی گشایش یافته سند حسابداری زیر صادر

خواهد شد:

بد: حساب تسهیلات اعطائی کوتاه مدت به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان مبلغ اسناد حمل + سود کل دوره)

بس: حساب سودسالیهای آینده تسهیلات اعطائی از محل حساب ذخیره ارزی به ارز (بمیزان ۴/۵٪ سهم سود بانک)

بس: حساب سود سالیهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان ۳٪ سهم سود دولت)
بس: تسهیلات دریافتی از محل حساب ذخیره ارزی

بد: تعهدات مشتریان بابت قراردادهای منعقد شده (بمیزان اصل مبلغ تسهیلات)

بس: تعهدات بانک بابت قراردادهای منعقد شده با مشتریان (بمیزان اصل مبلغ تسهیلات)

ج-۲-۲) مرحله اعطای تسهیلات ارزی میان مدت (حداکثر ۳ سال)

در این مرحله برای هر سری اسناد حمل که طی دوره استفاده از تسهیلات (Disbursement Period)

(حداکثر ۳ سال) به شعبه واصل میگردد، سند حسابداری زیر صادر خواهد شد:

بد: حساب تسهیلات اعطائی میان مدت به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (به میزان مبلغ اسناد حمل)

بس: تسهیلات دریافتی به ارز از محل حساب ذخیره ارزی

بد: تعهدات مشتریان بابت قراردادهای منعقد شده (بمیزان اصل مبلغ تسهیلات)

بس: تعهدات بانک بابت قراردادهای منعقد شده با مشتریان (بمیزان اصل مبلغ تسهیلات)

در پایان دوره استفاده از تسهیلات و شروع دوره بازپرداخت (Repayment Period) ضمن دریافت

اطلاعات مربوط به میزان سود دوره استفاده و بازپرداخت تسهیلات و همچنین میزان اقساط دوره بازپرداخت، سند حسابداری زیر صادر میگردد:

بد: حساب تسهیلات اعطائی میان مدت از محل حساب ذخیره ارزی (به میزان جمع سود دورههای استفاده و بازپرداخت تسهیلات)

بس: حساب سود سالیهای آینده تسهیلات اعطائی از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان ۴/۵٪ سهم سود بانک)

بس: حساب سود سالیهای آینده تسهیلات اعطائی از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان ۳٪ سهم سود دولت)

ج-۳) مرحله بازپرداخت تسهیلات (Repayment Period):

با وصول هر یک از اقساط در این مرحله ضمن صدور دستور پرداخت بعهده حساب بانک مرکزی نزد

بانک سپه شعبه لندن اسناد حسابداری زیر صادر میشود:

بد: حساب ارزی مشتری.

بس: حساب تسهیلات اعطائی کوتاه مدت یا میان مدت به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (حسب مورد)

بد: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان ۴/۵٪ سهم سود بانک مربوط به قسط دریافتی)

بس: سود دریافتی به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان ۴/۵٪ سهم سود بانک)

بد: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز (بمیزان ۳٪ سهم سود دولت مربوط به قسط دریافتی)

بد: حساب تسهیلات دریافتی بانک از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان اصل قسط)

بس: سپرده ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج یا بانکهای خارجی) جهت واریز به حساب ذخیره ارزی (بابت اصل + ۳٪ سهم سود دولت)

ج-۴) مرحله دریافت کارمزد دیرکرد و انتقال آن بحساب بانک مرکزی نزد بانک سپه شعبه لندن در صورت تاخیر در پرداخت اقساط:

در این مرحله ضمن صدور دستور پرداخت عهده حساب بانک مرکزی نزد سپه لندن اسناد حسابداری زیر صادر خواهد شد.

بد: حساب ارزی مشتری (به میزان ۸/۵٪ مبلغ قسط نسبت به مدت تاخیر در پرداخت)

بس: حساب وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی به ارز (بمیزان ۵۰٪ کارمزد دیرکرد سهم بانک)

بس: بستانکاران موقت به ارز بابت محل تسهیلات اعطایی به ارز (بمیزان ۵۰٪ درصد کارمزد دیرکرد سهم دولت) هنگام انتقال ۵۰٪ کارمزد دیرکرد سهم دولت:

بد: حساب بستانکاران موقت به ارز (بابت ۵۰ درصد کارمزد دیرکرد سهم دولت)

بس: سپردههای ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج یا بانکهای خارجی) جهت واریز به حساب ذخیره ارزی

ج-۵) مرحله انتقال بدهی معوق مشتریان به حساب مطالبات معوق تسهیلات به ارز:

در صورت عدم وصول اقساط و عدم حصول نتیجه از پیگیریهای اولیه بدهی مشتریان بایستی با صدور

اسناد حسابداری زیر به حساب مطالبات معوق منتقل و همزمان اقدامات حقوقی جهت وصول طلب بعمل آید:

بد: حساب مطالبات معوق تسهیلات اعطائی به ارز از محل حساب ذخیره ارزی

بس: حساب تسهیلات اعطائی کوتاه مدت یا میان مدت به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (حسب مورد)

بد: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (۴/۵٪ سهم سود بانک + ۳٪

سهم سود دولت) به تفکیک در دفاتر معین

بس: حساب سود معوق تسهیلات اعطائی به ارز از محل حساب ذخیره ارزی (۴/۵٪ سهم سود بانک + ۳٪ سهم سود دولت) به تفکیک در دفاتر معین

د) اعطای تسهیلات به ارز به واردکنندگان کالا و خدمات، حسب مورد در قالب عقود: فروش اقساطی، جعاله و مشارکت مدنی صورت می پذیرد و اسناد حسابداری حسابهای مربوطه در این دستورالعمل بایستی تحت عنوان فروش اقساطی، جعاله و مشارکت مدنی از محل حساب ذخیره ارزی در دفاتر معین ثبت گردد.

هـ) بدیهی است در صورت دریافت وثایق و تضمینات عملیات مربوط طبق روشهای متداول بانکها در حسابهای انتظامی مربوطه ثبت و شناسایی گردد.

و) سرفصل های جدید مورد نیاز توسط اداره اطلاعات بانکی به آن بانک ابلاغ خواهد شد.